

ПРВИ ФИЗИКУСИ И БОЛНИЦЕ У КРАГУЈЕВЦУ – ПРЕСТОНИЦИ ОБНОВЉЕНЕ СРБИЈЕ

Зоран Матовић, Марко Спасић

Клиника за хирургију, Клинички центар „Крагујевац“, Факултет медицинских наука Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац

САЖЕТАК

У обновљену савремену српску државу, под вођством кнеза Милоша, који је за престоницу изабрао Крагујевац, лекари долазе из тадашњег иностранства, бавећи се претежно војносанитетским пословима. Први дипломирани лекар који се задржао у Крагујевцу био је др Константин Александриди, а активни су били и др Вито Ромита и др Бартоломео Куниберту. Први лекар, Србин из прека, који је дошао у Србију (1826) био је др Јован Стејић, а први лекар, Србин, који је рођен у Србији, био је др Стеван Милосављевић. Организатори војног и цивилног санитета тада су били др Карло Пацек и др Емерих Линденмајер. Прве установе које су имале обележја болнице („шпитаљи“) основане су у Крагујевцу и Пожаревицу (1832), али су због недостатка кадрова и средстава, те и сродне установе, биле несталног карактера. На левој обали Лепенице, на ободу комплекса кнежевог двора, формирана је 1836. прва војна болница. Први здравствени и санитетски органи у оквиру структура власти и управе формиран су 1838, а међу првим руководиоцима ових институција били су др Јован Стејић и др Карло Белони. Девет окружних физикуса, који су дуго радили као највиши органи превентивне и куративне медицине, именовани су 7. августа 1839. године. Др Јосиф Панчић, др Љубомир Радивојевић, др Младен Јанковић и др Филип Тајсић су међу најзаслужнијима што је, после много одуговлачења, 20. новембра 1860. основана Окружна болница у Крагујевцу. Рад ондашњих лекара није био нарочито цењен, егзистенцију су обезбеђивали првенствено својим приватним радом, а развој медицине Крагујевца до девете деценије 19. века углавном је био везан за војно здравство.

Кључне речи: лекари; болнице; историја медицине; историја, XIX век; Србија.